

32 De haken en ogen bij het keuren van een hijsinstallatie

38 Rob van den Puttelaar over 30 jaar veiligheid

42 Maakt een nieuw pasje werken op hoogte veiliger?

FOTO: COEN JONGSMA

DOSSIER

VEILIGHEID

HOE KEUR JE EEN HIJSINSTALLATIE OP VEILIGHEID?

Bickt- en Boeh-geroep

Mag een hoofd techniek zijn eigen hijsinstallatie keuren, of moet er een Sachverständige worden ingevlogen? Of heb je toch een NoBo nodig? Kersvers hoofd techniek Koen Koch ging op onderzoek uit. | TEKST EN FOTO'S: KOEN KOCH |

De branchedocumenten Bickt en Boeh bestaan nu vier en twee jaar. Daarin heeft de branche afgesproken hoe om te gaan met regels en voorschriften rond het veilig installeren en onderhouden van toneelhijsinstallaties. Nu ben ik aan de beurt. Mijn theater moet de Stakebrand Stalagic-besturing vervangen. Hoe helder zijn de voorschriften daarvoor eigenlijk? Tijd voor een onderzoek.

Als kersvers hoofd techniek van Theater Castellum in Alphen aan den Rijn word ik geconfronteerd met een verouderde besturing van de hijsinstallatie. De leverancier ervan is in 2009 failliet gegaan en de installatie is nu vaak buiten bedrijf. Eenvoudig valt te constateren dat de installatie niet aan alle veiligheidseisen voldoet: zo zullen de stelmoeren op de roedes een noodstop met een volle trek mogelijk niet doorstaan en ontbreekt een functionerende gewichtsmeting. Iedereen, inclusief de eigenaar van de installatie, is overtuigd van de noodzaak van vervanging. In goed overleg worden ramingen vergeleken en een reëel budget vastgesteld. *So far, so good.* Maar uiteindelijk zal de nieuwe besturing ook gekeurd moeten

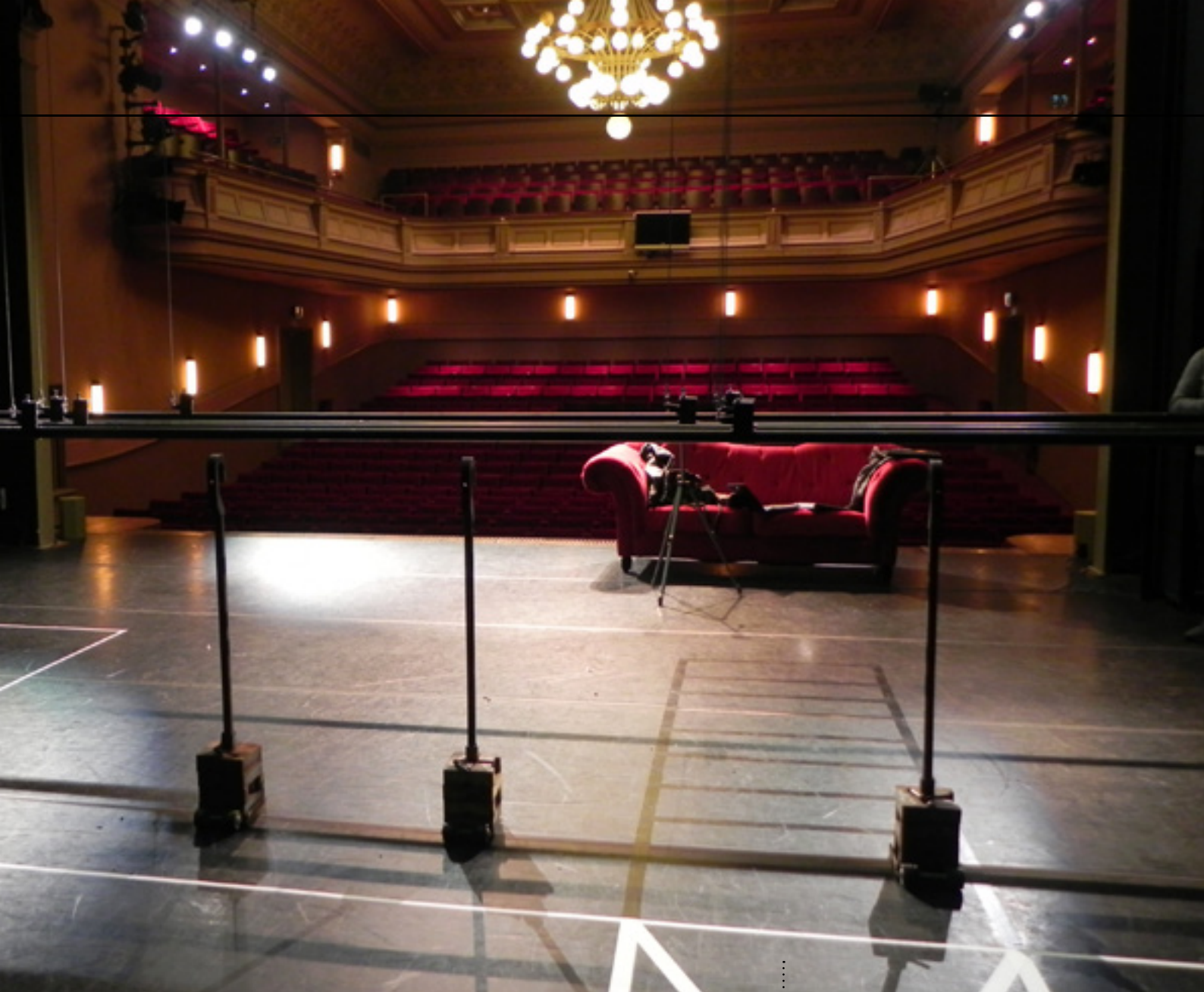
worden. Hoe pakken we dat het beste aan? Wie kan dat doen?

Disputen over uitroeptekens

In de branche zijn er afspraken vastgelegd in het Arbeidsomstandighedenbesluit. Daarnaast is er de door SZW getoetste arbocatalogus. In de Bickt- en Boeh-documenten wordt aangegeven dat een podiumhijsinstallatie moet worden gekeurd door iemand met deskundigheidsniveau 5. Dat is de Associate Degree (AD) die je krijgt na een relevante tweejarige opleiding aan het hbo, een titel die tussen mbo (niveau 4) en hbo (niveau 6) in ligt. In het Bickt staat dat iemand ook mag *functioneren* op niveau 5. Hiermee is dus haarfijn aangegeven welke deskundigheid vereist is om een installatie te keuren. Tenminste, zo lijkt het. Want voordat ik hoofd techniek was, heb ik twee jaar bij DTS² gewerkt, de Groningse leverancier van hijs- en hefinstallaties. Daarvoor heb ik 7 jaar bij PBTA gewerkt, een adviesbureau dat sinds 1987 intensief betrokken is bij ontwerp en realisatie van onder andere toneelinstallaties. Bij DTS² heb ik een tiental projecten gedaan. En acht daarvan gingen ge-

paard met uitvoerige discussies over de keuring en ingebruikname. Als adviseur had ik niet alleen te maken met keuringen door meerdere instanties en het vermengen van verschillende normen, maar ook met lijstjes opmerkingen van familieleden van technici, disputen over het aantal uitroeptekens op een lastenbord, emails van niet ter zake kundigen met veel emotie en weinig zakelijke inhoud, veel juridisch gekleurde tekstversiering, enzovoorts. Rond keuringen leeft dus wel degelijk de nodige verwarring. Omdat ik nu eindelijk weleens het naadje van de kous wil weten, ga ik te rade bij Carl van den Einden, gecertificeerd Hogere Veiligheidskundige en Product Manager Machines van het Liftinstituut in Alphen aan den Rijn en bij Marco Verschoor, Inspecteur bij TÜV Nederland.

Naar eigen zeggen is ongeveer 85 procent van alle podiumhijsinstallaties in Nederland gekeurd door het Liftinstituut en ongeveer 10 procent door TÜV Nederland, de rest door diverse anderen.

Deskundige natuurlijke persoon

Het Liftinstituut en TÜV Nederland hebben personeel dat opgeleid is op niveau 6, of op wo-niveau. Daarmee voldoen ze ruimschoots aan de norm in het Bicktdocument. Sterker nog, ik voldoe zelf ook aan die norm. Een blik op pagina 50 van de CAO Nederlandse podia 2016-2017 leert mij dat ieder hoofd techniek van een schouwburg zich deskundig mag noemen als hij weet welk gevaar verbonden is aan het gebruik van de machine, als hij de normen raadpleegt, op de hoogte is van

de stand der techniek en bij gebruik de grenzen van de machine kent. Als hij ook nog een mooie checklist maakt en een rapport, werkt hij keurig conform artikel 7.4a Keuringen in het Arbeidsomstandighedenbesluit.

Marco Verschoor van TÜV Nederland beaamt dat keuringen door een hoofd techniek kunnen worden uitgevoerd: "Keuringen dienen te worden uitgevoerd door een deskundige natuurlijke persoon, rechtspersoon of instelling."* Volgens de Arboret ligt de verantwoordelijkheid voor het aanwijzen van deze deskundige bij de werkgever. Het hoofd techniek is een natuurlijke persoon en als hij deskundig is mag hij dus keuren. Verschoor: "Mijn persoonlijke visie is dat een deskundige minimaal kennis heeft van de wetgeving en de normen, de werking van de installatie en mate-

Kampen, Stadsgehoorzaal. Het Liftinstituut test of de machine op over- en ondergewicht reageert zoals het hoort. Op de foto Leo Blansjaar van DTS²

riaaleigenschappen, en dat hij kennis heeft van de risico's en deze onafhankelijk kan beoordelen."

Verwarring over NoBo's

Ik leid Carl van den Einden rond langs de hijsinstallatie in Theater Castellum. Net als ik is hij verbaasd dat er na het verschijnen van Bickt en Boeh nog zoveel verwarring bestaat. Vooral het begrip NoBo (Notified Body) veroorzaakt veel onduidelijkheid. Vaak wordt in bestekken aangegeven dat een NoBo de installatie moet keuren. Een NoBo is een onafhankelijke instantie die deskundig is voor het werkveld waarvoor zij zijn aangewezen (Notified). Het >>

Ook na het verdwijnen van de handtrekkenwand bewijzen de overgebleven kluiten nog hun nut.

Liftinstituut is bijvoorbeeld *Notified* voor de Richtlijn Machines werkveld hijsen en heffen van personen met een valgevaar van 3 meter en logische eenheden zoals SIL3-besturingen. Een NoBo kan aan een product een EG-typecertificaat verlenen. Dit is een langdurig proces en in dit verband alleen relevant voor besturingen van hijsinstallaties. Wanneer een type besturing (een logische eenheid met een veiligheidsfunctie) het proces heeft doorlopen en een EG typecertificaat heeft, mag de keurende deskundige, dus niet per se een NoBo, aannemen dat het apparaat werkt op het beoogde veiligheidsniveau. In het geval van bewegen boven personen het niveau SIL3.

Soms is er wél extra toezicht verplicht door een NoBo. Dat geldt voor machines die volgens de Richtlijn Machines (2006/42-EG) 'gevaarlijker' zijn, bijvoorbeeld cirkelzagen, persinstallaties, personenhijsinstallaties met een valgevaar van meer dan 3 meter en logische eenheden met een veiligheidsfunctie. Maar een toneelhijsinstallatie is niet gemaakt voor het vervoer van personen, en dus is het inschakelen van een NoBo daarvoor niet noodzakelijk.

Theorie en praktijk

Een besturing met een SIL3 EG-typecertificaat is dus een goed begin van

een hijsinstallatie. Bij de keuring kan vervolgens worden gekeken of de besturing kundig en doeltreffend is aangesloten en bij een fout reageert zoals mag worden verwacht. En het lijkt erop dat je goed bezig bent als je de betreffende installatie bij ingebruikname en in de gebruiksfase eenmaal per 4 jaar laat keuren door een deskundige van het niveau 5. In de praktijk gaat het overigens vaak

Mag ieder hoofd techniek van een schouwburg zich deskundig noemen?

anders. Van den Einden vertelt dat zeker 85 procent van de installaties bij ingebruikname gekeurd wordt door Liftinstituut, maar dat nog geen 2 procent van de installaties onafhankelijk wordt gekeurd in de gebruiksfase. De keuringsinterval die wordt geadviseerd in het Bickt-document is een vierjaarlijkse keuring door een deskundige van niveau 5, een jaarlijkse inspectie door een deskundige van niveau 3, plus het plegen van onderhoud.

Welke opdracht geef je vervolgens aan een onafhankelijke deskundige voor een keuring? Dat hangt vooral af van

wat je wil weten. Wil je weten of de machine gebouwd is naar de verwachtingen zoals die geformuleerd zijn in het programma van eisen (PvE) of het bestek, dan zul je de opdracht moeten geven om de machine te onderzoeken op conformiteit aan het PvE of bestek. Daarbij is het goed om te beseffen dat wettelijke bepalingen altijd prevaleren boven besteksomschrijvingen. Als het goed is valt het bestek binnen de wettelijke kaders. Ook kan de eis in een bestek strenger zijn dan het wettig vereiste.

Wil je weten of je als werkgever een goed arbeidsmiddel ter beschikking stelt voor je bedrijfsactiviteiten, dan is de Arbocatalogus maatgevend. De Arbocatalogus 2009 omtrent fysieke belasting en hijsen en heffen is gratis te downloaden.

Maar wie is het haasje?

Stel, je keurt volgens het boekje. Dan werk je op papier veilig. Maar uiteindelijk wil je óók weten wat de gevolgen en vooral de verantwoordelijkheden zijn in geval van een incident. Oftewel: wie is er straks het haasje als er toch iets misgaat?

Daarvoor zoek ik mailcontact met de Inspectie SZW, voorheen de Arbeidsinspectie. Die is uitermate terughoudend: "Als Inspectie SZW moeten we voorkomen dat onvolledige of beperkte antwoorden op een verkeerde manier als 'goedkeuring door toezichthouder Inspectie SZW' worden uitgelegd."

Wel adviseert de dienst om goed onderscheid te maken tussen de verplichtingen op grond van de Arbowet, de Richtlijn Machines en aanverwante normen. Maar gelukkig is dat in Bickt en Boeh al gedaan. "Voor de verplichtingen van de Arbowet, die nader zijn ingevuld in de Arbocatalogus kunt u contact opnemen met de bij de Arbocatalogus betrokken Arbodienst of Arbo-adviseur", schrijft de inspectie >>

En die Sachverständige dan?

Regelmatig wordt – ten onrechte – beweerd dat er geen Nederlandse partij is die toneelhijsinstallaties mag keuren. Een Duitse Sachverständige zou dat wel mogen. Wie zijn dat? In Duitsland werken zij o.a. voor de sociale zekerheid met beroepscoöperaties die de wettelijke ongevallenverzekering verzorgen. Deze coöperaties doen aan preventie en informatieverstrekking maar stellen ook voorwaarden. Eén voorwaarde is het laten keuren door een Sachverständige, die vaak door de verzekeringsmaatschappij wordt aangewezen. Zo zijn er ook Sachverständigen voor theatertechniek. Om te worden aangewezen als Sachverständige moet men aan voorwaarden voldoen en een opleiding volgen. Bij goed gevolg krijg je een aanwijzing. In

Nederland hebben we dit systeem niet; dus ook niet voor het keuren van podiumhijsinstallaties.

Een Sachverständige is geen bedrijf maar een persoon en hoeft geen onafhankelijke deskundige te zijn, maar kan ook een medewerker zijn van een adviesbureau of elders werken.

Een Sachverständige mag in Nederland keuren, want hij is een deskundige van niveau 5 of hoger. Maar het gebruik van een hijsinstallatie in Nederland wijkt flink af van de Duitse praktijk, met name op het aantal op- en afbouw activiteiten. En daarmee ook op de omstandigheden van het gebruik. Dagelijks opbouwen, spelen en afbouwen van een voorstelling neemt een heel andere tijdsdruk met zich mee dan één of tweemaal per maand.

verder. “Voor de Liftenrichtlijn/Warenbesluit Liften en de Machinerichtlijn/Warenwetbesluit Machines kunt u een gecertificeerde instantie (Eu-cbi) benaderen”. Zo’n instantie is het Liftinstituut van Van den Einden. Bij een eventueel ongeval voert de In-

spectie SZW een onderzoek uit. Daarin zullen alle relevante factoren bij het ontstaan van het incident worden onderzocht om te kijken of men zich aan de wet heeft gehouden. Daarbij kun je ook denken aan de geschiktheid van het decorstuk om aan een hijsinstallatie

Om fysieke belasting te vermijden, worden gewichten van de ene trek naar de andere overgeheveld door deze horizontaal te verplaatsen. Op de foto Leo Blansjaar en Tienus Been van DTS².

te bevestigen, uitgerustheid van het personeel, medicijngebruik, kortom, alle zaken die bij het incident een rol kunnen hebben gespeeld. Ik heb inmiddels de duidelijkheid die ik zocht. Theater Castellum en ik weten wat ons te doen staat. Als je installatie deugdelijk is onderhouden, regelmatig is geïnspecteerd en is gekeurd door een onafhankelijk deskundige, en je kunt dit allemaal netjes aantonen, zal Inspectie SZW op dat vlak geen aanmerkingen maken. Bickt en Boeh blijken in de praktijk prima hanteerbaar. <<

*) Uit Nederlandse Wetgeving: Arbeidsomstandighedenbesluit, Artikel 7.4a Keuringen Lid 5

Meer informatie

Bickt- en Boeh-documenten: www.vpt.nl

De Arbocatalogus 2009 Fysiek hijsen:

www.arbopodium.nl

Informatiebladen uitgegeven door De Staatsdrukkerij (niet gratis te downloaden):

Arbeidsinformatieblad 17:

Hijs- en hefmiddele

Arbeidsinformatieblad 58:

Machinerichtlijn

INTERVIEW MET ROB VAN DEN PUTTELAAR

'Helm op, werkschoenen aan! Hij staat te kijken!'

Oud-brandweerman Rob van den Puttelaar werkte jarenlang als veiligheidsdeskundige van de RAI. Tegenwoordig adviseert hij onder meer bij de grote feesten van ID&T. Wat betekent veiligheid voor hem en zag hij de veiligheidscultuur door de jaren heen veranderen? Portret van een bevlogen vakidoot. | TEKST: MAUD MENTINK | FOTO'S: SAKE RIJKEMA |

Met pensioen gaat hij voorlopig nog niet, ook al is hij inmiddels 69. Samen met zijn dochter en drie werknemers runt Rob van den Puttelaar het bedrijf CABB: Consultancy, Arbowetgeving, Bedrijfs hulperverlening & Brandpreventie. Zijn oude leren brandweerhelm en bijl prijken er aan de muur. Op de kast staat een enorme brandweervagen inclusief sirenes, lampen en uitschuifladders. "Mijn werkpraktijk bestaat voor een groot deel uit het bewustmaken van

of hij als hoofd brandwacht aan de slag wil bij het congrescentrum RAI Amsterdam. Dat wilde hij wel. "Tets nieuws gaan doen was voor mij zeer welkom. Ik ging me bij de RAI meer bezighouden met brandpreventie en de economische aspecten daarvan: welke middelen verhogen de veiligheid, welke zijn de moeite waard om in te investeren." De jaren bij de uitrukdienst hebben sterk bijgedragen aan het besef dat veiligheid een ernstige zaak is. Van den Puttelaar

aanwezig te zijn. De cultuurverschillen daar daagden hem uit. "Verschillende nationaliteiten betekent ook andere gedachten, normen en inzichten met betrekking tot veiligheid. Ik kan de normen van de desbetreffende landen goed met elkaar vergelijken. Doeken controleer ik altijd, vaak worden ze niet geleverd zoals het certificaat ze beschrijft. Ik hoef ze eigenlijk alleen maar te voelen of te proeven. Geïmpregneerde doeken zijn vettig en heel zout. Ze noemen me niet voor niets een vakidoot."

Vanaf 2002 is de brandweer niet langer actief betrokken bij de RAI. Van den Puttelaar, die er dan al vijftien jaar werkt, besluit op dat moment om met leeftijdsgebonden verlof te gaan en start in datzelfde jaar zijn eigen bedrijf. Het congrescentrum is nu een van de grote klanten. En Van den Puttelaar heeft zijn oude werkgever en collega's niet met lege handen achtergelaten. Samen met collega's uit het hele land heeft hij in de laatste jaren bij de RAI aan het boek *Brandveiligheidsvoorschriften voor beurzen en tentoonstellingen* gewerkt. Het boek wordt niet uitgegeven, maar is wel gekoppeld aan de gebruiksvergunning van RAI Amsterdam. Het zit daarom standaard in de tas van Van den Puttelaar en wordt tot op de dag van vandaag gebruikt. "Hier ben ik best een beetje trots op," lacht de oud-brandweerman. >>

'Doeken hoef ik maar te voelen of te proeven; geïmpregneerde doeken zijn vettig en heel zout'

mogelijk gevaar", vertelt hij. "De definitie van gevaar is namelijk: het is er, of het is er niet. Daarom moet veiligheid tussen de oren gaan zitten."

Die brandweerhelm zette Van den Puttelaar voor het eerst op toen hij 22 was. "Veel familieleden werkten bij de Brandweer Amsterdam-Amstelland. Het was mijn ideaal om daar ook te werken." Zijn jeugd in de Jordaan speelde daarbij een belangrijke rol. "Ik groeide op in een buurt waar iedereen elkaar kende. De sociale controle was er heel sterk, het was één grote familie. Dat sociale heeft me gevormd: ik wilde mensen helpen." Na zeventien jaar bij de uitrukdienst vraagt een officier aan Van den Puttelaar

kent de nare gevolgen van brand en ongelukken. Daarover wil hij niet praten, maar het is glashelder waar zijn motivatie en bevoegdheid vandaan komen.

Standaardwerk achtergelaten

In zijn vrije uren schoolde Van den Puttelaar zichzelf bij. Zo leerde hij voor hoofdbrandmeesterpreventie, adjunct hoofdbrandmeesterpreventie en middelbare veiligheidskundige. "Ik was vrij leergierig", zegt hij lachend. In de RAI gebruikte hij deze kennis onder andere om de brandinstallatie te verbeteren, publieksstromen te coördineren en vluchtwegen te controleren. En hij zorgde er vooral voor om veel op de werkvloer

Veiligheidsdeskundige Rob van den Puttelaar:
"Soms snappen opdrachtgevers niet dat ik niet
kan garanderen dat er geen brand ontstaat."

Rob van den Puttelaar werkte jaren als hoofd brandwacht in de RAI. Daar verbeterde hij de brandinstallatie, coördineerde hij publieksstromen en controleerde hij vluchtwegen.

Kromme keukentrappen

CABB verzorgt de veiligheid voor tal van organisaties, zoals de Passengers Terminal Amsterdam, de grote dancefeesten van ID&T, flink wat commerciële bedrijven, maar ook in particuliere studentenwoningen. Wat die opdrachtgevers gemeen hebben? Van den Puttelaar: "Iedereen heeft zijn ogen gericht op veiligheid. Maar de veiligheidseisen verschillen soms wel. Zo zijn er organisaties die een extreem hoog veiligheidsniveau hanteren. De genomen maatregelen gaan dan ver. Denk aan onze aanwezigheid bij een personeelsfeestje of het verplichten van personeel om op de trap altijd de leuning vast te houden. Mijn advies daarin? Wetgeving en praktijk moeten altijd een werkbare combinatie blijven."

In de particuliere studentenwoningen schrok Van den Puttelaar weleens. "Het leek soms net het Fort van Sjako! Dan gaf ik de bewoners voorlichting, creëerde samen met hen vluchtroutes, zei dat ze hun rommel moesten opruimen en dat ze geen was op de droger moeten laten liggen."

Mensen aanspreken op hun gedrag is Van den Puttelaars tweede natuur. "Ook als iemand tijdens een bouw op hoogte werkt zonder harnas aan, zeg ik daar wat van. Of ik attendeer iemand erop

een helm te dragen als er boven hem of haar wordt gewerkt. Maar het gebeurt me ook dat ik niets meer hoef te zeggen. Zo was ik ooit in Arnhem voor ID&T, ze waren er net met de bouw begonnen. Ik ging bovenop de tribune staan en ik hoorde ze beneden zeggen: "Helm op, werkschoenen aan! Hij staat te kijken!" Soms is mijn aanwezigheid genoeg, dat is wel heel leuk." Natuurlijk moet het wel werkzaam blijven. Maar argumenten zoals 'ik doe het al twintig jaar zo', 'ik heb nu geen tijd' en 'even dit, even dat', schuift Van den Puttelaar direct opzij. "Als een zaagtafel geen beschermkap heeft en de klusjesman nog steeds al zijn vingers heeft, dan zijn die tien vingers nog geen garantie voor veiligheid. Dus zo'n tafel keur ik meteen af. Kromme keukentrappen net zo goed. En ook al hoef je maar even die ene spot te stellen, zet wel die stabilisatiepoten van je lift uit. Honderd procent veiligheid is een utopie. De praktijk is moeilijk, maar ernaar streven kan wel. Daarom wil ik continu op een goede en leuke manier uitleg geven. Ook om de bewustwording aan te blijven wakkeren."

Eén eigenwijs vonkje

Is de veiligheidscultuur nu anders dan vroeger? Van den Puttelaar: "Nee hoor.

De enige grote verandering vond plaats in 2012, toen het bouwbesluit werd aangepast. Door dit bouwbesluit is de verantwoordelijkheid voor het gebouw bij de gebruiker komen te liggen. Ik heb geen idee waarom. Ik vraag me af of het beter is voor de preventie. Ik denk van niet. Vroeger gingen we met de brandweer langs bij Carré en de Stadsschouwburg Amsterdam. We keurden, testen en stempelden alles. Dat gebeurt nu niet meer. Bouwinspecteurs krijgen nu een preventieopleiding, maar de brandweer komt in Amsterdam pas weer over de vloer als de stadsdeelraad daar opdracht voor geeft."

Organisatoren van grote feesten willen graag 100 procent zekerheid, maar dergelijke garanties kan ook Van den Puttelaar niet geven. "Met een goed logistiek plan draai ik indoor dance-evenementen met maar liefst 45.000 bezoekers. Toch snappen opdrachtgevers soms niet dat ik niet kan garanderen dat er geen brand ontstaat. Ik heb veel geleerd over pyrotechniek: hoe hoog een ijsfontein is, hoe wijd de uitval is en wat de hitte-uitstraling is, dus ik weet hoe ver ik die van de techniek moet plaatsen. Maar er hoeft maar één eigenwijs vonkje op een monitor terecht te komen en het gaat mis. Gelukkig weet ik waar mijn brandwachten moeten staan en heb ik geleerd om binnen één tiende van een seconde beslissingen te nemen." Maar ook tijdens de klus worden vaak al aannames gedaan over het verloop ervan. Van den Puttelaar: "Pas helemaal aan het einde van het evenement kan ik zeggen: "Ja, het is goed gegaan". Maar niet eerder. En 'goed' gaat trouwens niet gepaard zonder evaluatiepunten." Dat Rob van den Puttelaar nog altijd plezier heeft in zijn werk is wel te zien aan de glinstering in zijn ogen. Veiligheid zit in zijn bloed; met pensioen gaat hij voorlopig nog niet. <<

CERTIFICAAT MAAKT VAARDIGHEID AANTOONBAAR

Nieuw paspoort voor hoogtewerkers

Niemand wil gevaarlijk werken, zeker niet boven op trussen en spanten. Maar hoe toon je aan dat je veilig werkt? Een nieuw pasje moet daarbij helpen. Vooral voor zelfstandigen biedt het uitkomst.

| TEKST: ERIC DE RUIJTER | FOTO'S: ROY SCHILDERMAN |

Het is een trend in de podium- en evenementensector om pasjes en certificaten te ontwikkelen, vooral op het gebied van veilig werken. Op Europees niveau loopt het ETTE-project, waarin een soort 'rijbewijs' voor technici wordt ontwikkeld. Ook is in 2015 het VCE-certificaat voor de gehele podium- en evenementenbranche ontwikkeld. In 2016 kwam de VCA-e, meer toegespitst op de evenementenwereld. Net zoals de VCA uit de bouw tonen deze certificaten aan dat iemand de basale veiligheidsregels kent.

Het nieuwste initiatief komt van Argh, de Nederlandse belangenvereniging voor riggers en grounders. Enkele bedrijven uit de sector hebben een brancherichtlijn ontwikkeld voor trainingen voor veilig werken op hoogte. Technici kunnen een cursus volgen op drie niveaus en daarna een certificaat halen waaruit hun kwalificatie blijkt. Het systeem wordt deze maand ingevoerd. Alle documenten en informatie over het behalen ervan worden gepubliceerd op de website van de Stichting Kwaliteit Evenementen Nederland, de SKEN.

Van theater tot kermis

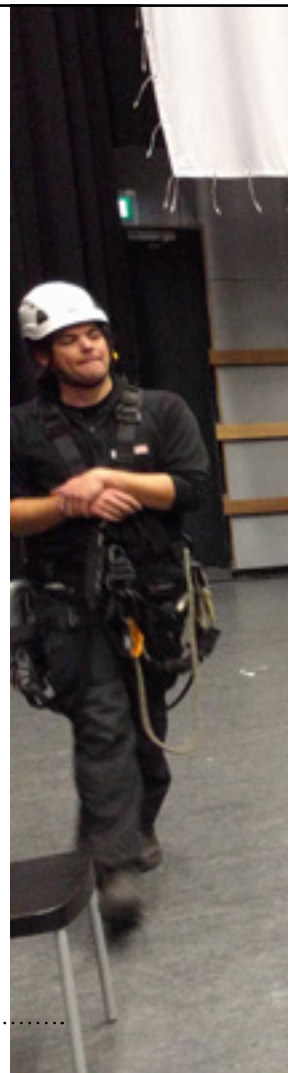
De basis voor het nieuwe certificaat, dat de vorm van een handzaam pasje zal krijgen, is de Brancherichtlijn voor de Training Veilig Werken Op Hoogte in de Evenementen (VWOH-E). 'Evenementen' moet hier in de breedste zin van het woord worden opgevat; er worden niet alleen events mee bedoeld maar ook theater, beurzen en zelfs kermissen. De richtlijnen zijn opgesteld voor iedereen die werkzaamheden op hoogte verricht. Dat betekent dat niet alleen riggers het certificaat kunnen behalen, maar ook licht- video- en geluidstechnici of decor- en standbouwers. Ook zij werken immers weleens op hoogte. Bronaanpak is bij evenementen vaak niet mogelijk, het gebruik van persoonlijke bescher-

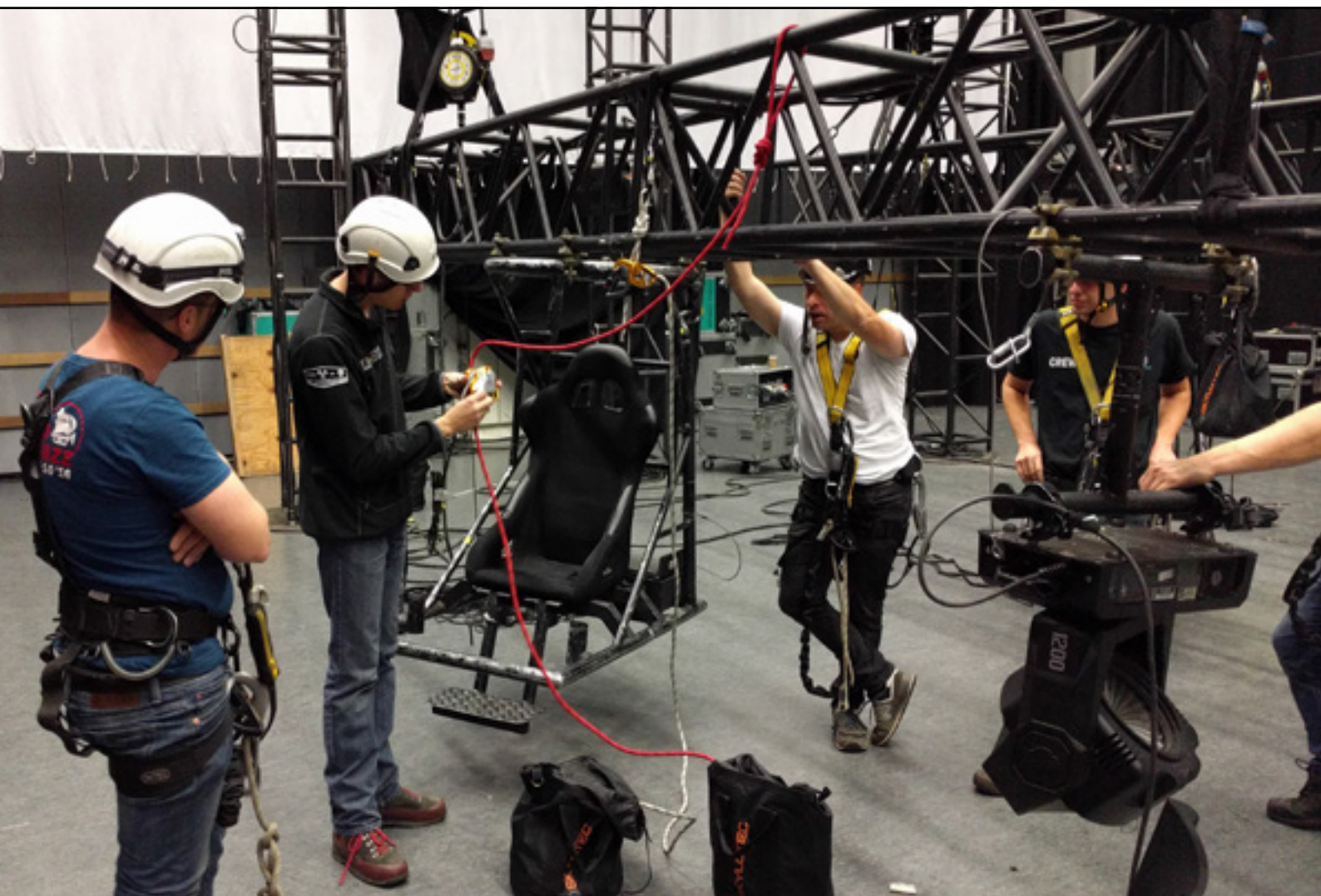
Niveau 1 van het nieuwe certificaat is voor technici die eenvoudig gebruik moeten kunnen maken van persoonlijke beschermingsmiddelen om vallen bij het werken op hoogte te voorkomen.

mingsmiddelen wel. Die moet je dan wel goed en vooral veilig weten te gebruiken. Vandaar de behoefte aan een goede, uniforme training en examinering.

Bewusteloze technicus

Voor Roy Schilderman van Argh, samen met vertegenwoordigers van Stageco, Frontline Rigging, Ampco Flashlight en Unispect de auteur van de brancherichtlijn, was de motivatie om dit project te starten dat er in Nederland nog geen trainingsstandaard bestond voor veilig werken op hoogte. Een andere aanleiding was dat de voormalige ERRA-cursus (Entertainment Rigging Rope Acces) niet meer voldeed. Specifieke acties zoals het redden van een volgsporter uit zijn stoel of van een bewusteloze technicus op een truss en het afdalen vanaf het spant langs een tweesprong kwamen daarin niet aan bod, terwijl de noodzaak daarvan wel wordt gevoeld. Het systeem dat nu wordt ingevoerd lijkt op dat van de Britse Industrial Rope Access Trade Association (IRATA) dat ook drie niveaus kent voor het werken met touwen en het doen van reddingen op hoogte. Volgens Schilderman is het behalen van het VWOH-E-certificaat vooral gunstig voor zelfstandigen, die bij al hun opdrachtgevers dan kunnen aantonen voldoende getraind te zijn. Schilderman heeft nog geen zicht

op de animo voor het behalen van het certificaat; de markt moet zich nog ontwikkelen. Er zit geen speciale organisatie achter de brancherichtlijn of de trainingen die als taak heeft om het certificaat landelijk in te voeren. De praktijk leert echter dat zodra grote bedrijven tot certificering van hun werknemers overgaan, er meer partijen zullen volgen.

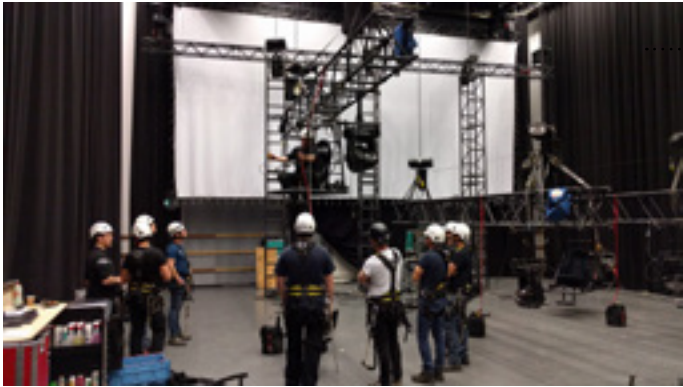
Touwtechnieken

VWOH-E hanteert drie niveaus. Niveau 1 is voor technici die op eenvoudige wijze gebruik moeten kunnen maken van persoonlijke beschermingsmiddelen om vallen bij het werken op hoogte te voorkomen. Op dit niveau moet je goed weten wat de risico's zijn, verschillende zekerings-technieken kunnen toepassen en de werking kennen van diverse valbeveiligingssystemen. Je kennis van de wet- en regelgeving wordt getoetst, evenals materiaalkennis, de inspectie en keuring ervan. Daarnaast moet je weten hoe je een ongeval kunt voorkomen en praktische kennis hebben van ankerpunten, zekeren en positionering en tenslotte weten hoe je een last minute risicoanalyse maakt. Het certificaat op dit niveau heeft een geldigheidsduur van 3 jaar. Voor hercertificering dien je de cursus en het examen nogmaals te doen. Het examen van niveau 1 kan overigens

Specifieke acties zoals het redden van een bewusteloze technicus op een truss kwamen in de vorige cursus niet aan bod

in eigen huis worden gedaan, als de locatie geschikt is om te werken op hoogte. De trainer moet dan wel op niveau 2 geaccrediteerd zijn. Dit maakt het voor grotere bedrijven mogelijk om zonder flinke kosten veel werknemers in een keer te certificeren.

Niveau 2 is voor technici die mogelijk anderen door middel van touwtechnieken uit een benarde positie op hoogte moeten redden. Van deze technici wordt verwacht dat ze in staat te zijn om eenvoudige eerstelijns reddingswerkzaamheden uit te voeren. In hun training leren zij te werken met lijnsystemen. Naast de zaken van niveau 1 wordt getoetst of je kunt stijgen en afdalen met touwen en een redding met touwtechnieken kunt uitvoeren. Ook hier is de pas 3 jaar geldig, met als extra voorwaarde dat je elk jaar een periodieke training bijwoont. Daarna dien je je te hercertificeren door opnieuw de cursus te volgen en examen te doen. >>

De training op niveau 2 duurt vier dagen, waarbij je van de acht uur training per dag bij wijze van spreken maar een uur met de voeten op de grond komt.

De richtlijn kent ook een niveau 3. Dat is bedoeld voor personen die operationeel verantwoordelijk zijn voor ploegleden die al niveau 1 en 2 hebben. Je moet dezelfde kennis en vaardigheden hebben als op niveau 1 en 2 maar daarbij wordt er nog meer materiaalkennis van je verwacht en moet je meer soorten reddingen met touwtechnieken kunnen uitvoeren.

Zij-instroom mogelijk

De werkgroep heeft gekozen voor nogal strenge hercertificering. De reden hiervoor is dat de meeste technici maar een beperkt aantal 'touwuren' maken en in de praktijk zelden de reddingen kunnen toepassen. Daardoor is voor hercertificering weer een complete training noodzakelijk. Schilderman benadrukt dat dit net zo is als bij bijvoorbeeld IRATA. Ook wijzigen de werkwijze en gebruikte materialen in de sector nogal eens. Daar moet dan mee getraind worden om er snel en veilig mee om te kunnen gaan.

De certificering is in handen van de SKEN. Het certificaat heeft een intrinsieke waarde, maar laat ook zien dat de branche een achterstand aan het inhalen is als het gaat om het aantoonbaar maken van kennis. Men gaat er in het algemeen van uit dat de mensen op de vloer en in de lucht genoeg competenties en vaardigheden in huis hebben, maar dat is vaak niet formeel aan te tonen. De VWOH-E is wat dat betreft een stap in de goede richting.

Het certificaat wordt overigens geen verplichting. Na het

volgen van een korte cursus en het afleggen van een examen kan het pasje worden aangevraagd bij de SKEN. Er is geen speciaal EVC-traject voor zeer ervaren klimmers bedacht, maar wel zoiets als zijinstroom: iemand die IRATA Level 1 heeft, kan ervoor kiezen om alleen het examen te doen van VWOH-E niveau 2. Met eerder verworven competenties kun je zonder cursus dus hoger instromen.

Net iets te kort

De pilot van het project vond afgelopen jaar plaats: een training op niveau 2 aan voornamelijk lichttechnici van Ampco Flashlight. Deze training werd gegeven door Ascent Safety, op dit moment de enige gecertificeerde cursusaanbieder. Het was een zware training van vier dagen, waarbij je van de acht uur training per dag bij wijze van spreken maar een uur met de voeten op de grond kwam. Volgens de cursusleider was de training nog net iets te kort om alle onderdelen te behandelen. Van de acht deelnemers heeft er één het pasje niet behaald.

Volgens Roy Schilderman verliep de pilot naar wens. Hij ziet vooralsnog geen reden tot aanpassingen van de richtlijn of de trainingen. Daarvoor is het ook nog wat vroeg. Er staat een terugkomdag in de planning waarbij eventuele feedback ter harte genomen zal worden. Bovendien zal de SKEN, die niet alleen verantwoordelijk is voor de afgifte van de certificaten maar ook voor de kwaliteitsbewaking, elk jaar een evaluatiedag organiseren. Dat biedt niet alleen gelegenheid om te kijken naar veranderde theorie en wetgeving. Ook zal er, op weg naar uniformiteit, worden gekeken naar de inhoud van de trainingen en het niveau van de examens. Verder zal de SKEN monitoren hoe het aanbod aan opleiders zich ontwikkelt. Naast Ascent zijn er momenteel al een stuk of vier cursusaanbieders die mee zouden kunnen of willen doen. Opleiders die menen aan de voorwaarden te voldoen kunnen zich melden bij de SKEN. <<

www.sken.nl

Training VWOH-E

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Eerste training	3 jaar geldig	3 jaar geldig	3 jaar geldig
	2 dagdelen*	6-8 dagdelen training*	6-8 dagdelen training*
		2 dagdelen examen*	2 dagdelen examen*
Periodieke training	niet nodig	jaarlijks	jaarlijks
		2 dagdelen	2 dagdelen
Hercertificatie	na 3 jaar	na 3 jaar	na 3 jaar
		2 dagdelen training*	4 dagdelen training*
		2 dagdelen examen*	2 dagdelen examen*

*) Het aantal dagdelen is een indicatie.